

Jörg Barner: **Rekultivierung zerstörter Landschaften.** Oekologie, Meliorationswesen und Anbautechnik. (Rekultiviranje opustelih krajin. Ekologija, melioriranje in tehnika sajenja). Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart, 1978. 220 strani, 76 slik in 12 tabel, obširen seznam literature in abecedni register gesel. Format 15,5 × 23 cm, kartonirano 34 DM. ISBN 3-432-89901-7.

Avtor, ki ga pri nas že poznamo (Gozdarski vestnik 1978, 7-8) v uvodu ugotavlja, da je v teku človeške zgodovine le malo ostalo od nekdanje zelene odeje našega planeta. Tako je ogolela ogromna Kitajska. Erozijska s svojimi odplakami je dala barvo Rumeni reki in Rumenemu morju. Uničenje rastlinja in ogolelost mediteranskih dežel je pokopala cvetoče antične kulture. Ni kontinenta in ne dežele, kjer človekov življenjski prostor ne bi bil prizadet zaradi uničenja rastlinja na velikih površinah. Čim revnejša je dežela, tem hujši so ti problemi. Posebno je prizadet tropski in subtropski pas, pomislimo samo na širjenje puščav po vsem svetu, na vedno večjo ogolelost, sušnost in lakoto v saheljskem pasu v Afriki, na nezadržno uničevanje tropskega rastlinja. Celotna dežela izrazitega blagostanja se ukvarja z rekultiviranjem znatnih površin; npr. Švica se trudi obnoviti nekdanje visokogorske gozdove. V Skandinaviji imajo veliko opraviti z rekultiviranjem barij, v Združenih državah Amerike so problemi opustelih krajin še mnogo večji.

Od vse te problematike avtor obravnava le ekološke osnove ter tehnike melioriranja opustelih zemljišč in krajin. Knjiga se odlikuje po veliki sistematičnosti. Velik poudarek je na ugotavljanju ekološkega položaja, ki je izhodišče za rekultivacijska dela.

Pretežni del knjige obravnava ekološke vidike in možnosti ozelenitve različnih krajin in rastišč. V tem poglavju je opisanih obilo izkušenj z rekultivacijskimi deli pri najrazličnejših ekoloških obremenitvah, od ozelenjevanja aridnih površin do pogozdovanja v visokem gorovju, od problemov Skandinavije do problemov tropskega in subtropskega pasu. Zelo dobro je obdelano pogozdovanje Krasa. Profesor Barner dovolj natančno podaja zgodovino geološkega pojma kras in njegovega imena ter ponazori ekološke razmere jadranskega kraškega območja, od koder izhajajo najstarejše izkušnje za rekultiviranje in ponovno pogozdovanje opustelih kraških krajin. Za praktično kultiviranje opustelih krajin predlaga avtor zelo sistematičen postopek, ki se prične s preučevanjem ekološkega položaja, nadaljuje s preučevanjem možnih medsebojnih vplivov raznih nastopajočih ekoloških faktorjev, z vprašanji primernega semenskega in sadilnega materiala, ustreznih melioracijskih postopkov, utrditve in obdelave tal, tehnike sajenja. Po preučitvi vseh teh vprašanj naj se delo nadaljuje s poskusnimi rekultivacijskimi deli, ki bodo pokazala pot za delo na večjih površinah. Sploh je pomembna stalna kontrola rezultatov rekultivacije, da bi se tako čimbolj izognili napakam in neuspehom.

Knjiga se prav gotovo loteva zelo aktualne problematike. Rast svetovnega prebivalstva ter nezadržno uničevanje še ohranjenih naravnih bogastev nujno zahtevata temeljite spremembe na vseh področjih človeške dejavnosti. Treba je polagoma vrniti rastlinsko odejo in rodovitnost tal nepreglednim ogolelim površinam našega planeta. Avtor se zaveda strahovite teže tega problema, zato smatra svojo knjigo le kot skromen prispevek k njegovemu reševanju. Seveda ima knjiga tudi slabosti, kar bo kritika gotovo opazila. Knjiga ni kompleksna, je le bolj uvod v problematiko rekultivacije opustelih zemljišč in krajin.

Knjigo lahko priporočamo vsem, ki se ukvarjajo s to problematiko, posebno še tistim, ki jih zanima pogozdovanje težavnih kraških predelov, ozelenjevanje v hudourništvu, ozelenjevanje v aridnih razmerah vročega pasu itd. Knjiga je posebno primerna tudi kot pomoč študentom pri njihovih seminarskih in diplomskih delih.

Marjan Zupančič

Leopold Müller — Salzburg, **Der Felsbau**. Dritter Band: **Tunnelbau**. Založba Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart, 1978. Obseg XIX + 945 strani, 612 slik, 50 tabel s slikami, 3 priloge s slikami, format 17 × 24 cm. Čisto platno z zaščitnim ovitkom in v zaščitnem kartonu DM 296.

Izšla je tretja knjiga znanega strokovnjaka na področju mehanike hribin o gradnjah v skali, ki obravnava gradnjo predorov. Po prvotnem načrtu naj bi delo obsegalo samo dve knjigi, od katerih prvi del, »teoretične osnove«, je izšel že leta 1963. Pri pripravljanju druge knjige, ki naj bi podala praktične izkušnje pri gradnji v skali, pa je tekst močno narastel prek prvotno določenega okvirja. Pokazalo se je, da bodo za celotno delo potrebne štiri knjige. Obseg 16. poglavja o predorih je večji kot obseg vseh trinajstih poglavij prve knjige. To poglavje je izšlo kot samostojna knjiga. V pripravi sta še dve knjigi. Druga knjiga bo podajala fundiranje dolinskih pregrad, četrta knjiga pa gradnjo jaškov, večjih podzemeljskih kavern ter dela pri injekcijskih zavesah in drenažah.

Med vsemi gradbenimi deli so predori prav gotovo v največji meri odvisni od geološke zgradbe in sestave terena. Zato zahtevajo ne samo zelo obsežne in natančne predhodne geološke raziskave, temveč tudi stalno sodelovanje geologa med gradnjo in včasih tudi po končani gradnji, če se pokažejo v predoru poškodbe. Za uspešno sodelovanje geologa in gradbenika pri gradnji predorov je potrebno, da pri raziskavah in projektiranju upoštevata mehanske zakonitosti hribin. Po naslovu bi lahko sklepali, da je knjiga namenjena predvsem gradbenikom. V knjigi pa je odmerjenega le malo prostora čisto gradbenim problemom, kot so statični izračuni, dimenzioniranje, organizacija gradbišča idr. Težišče je povsod v ugotavljanju medsebojne odvisnosti med načinom gradnje in procesi v kamenini neposredno ob predoru. Osnovna misel, ki se vleče kot rdeča nit skozi vso knjigo, je ta, da moramo računati s kamenino ob predoru kot z delom nosilne konstrukcije predora. Kamenina se ne obnaša kot idealno elastično telo, temveč kaže deformacije, odvisne od časa. Pravilne gradbene metode se morajo prilagoditi tem reološkim lastnostim kamenin.

Vsebinsko knjige naj prikaže pregled naslovov glavnih oddelkov: medsebojna odvisnost med kamenino, gradnjo in konstrukcijo; poskus statičnega izračuna; gradbena dela; metode gradenj predorov; gradbeni načrt in razpis; sanacija poškodovanih predorov; inženirskogeološke in geomehanske priprave na gradnjo. Po naslovih bi sklepali, da je močnejši poudarek na geoloških problemih le v zadnjem in delno v prvem oddelku. Pri prebiranju knjige pa vidimo, da avtor pravilno ocenjuje vpliv geologije na gradnjo predorov in zato v vseh poglavjih dokaj obširno razpravlja o odvisnosti gradnje od lastnosti kamenin. Nekateri gradbeniki bodo verjetno razočarani, ker je odmerjeno statičnemu